

DESPRE INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ (IA)

Autor: Dalina Bădescu | 7 noiembrie 2022

Însemnări din vagonul de personal Craiova - București

Așadar, comunitatea copywriterilor și a graphic-designerilor din lumea a I-a se agită de mai bine de jumătate de an - jumătate dintre ei în plin extaz, privind către viitorul utopiei tehnologice; jumătate în stare de revoltă sau/și de resemnare, suspinând după prezentul confortabil în care au încă un rol de jucat. Vă întrebați, poate, de unde depresia celor din urmă, iar eu vă voi răspunde: în curând, cei mai mulți revoltați resemnați vor fi înlocuiți de Inteligența Artificială. Pe de o parte, avem esteții filosofi, care apreciază în mod abstract frumusețea algoritmului și întrezăresc posibilitatea unei lumi conduse armonios de IA, iar pe de cealaltă, îi avem pe cei practici și prevăzători, care încearcă să găsească un compromis, o soluție decentă la iminenta lor descalificare din posturile pe care le ocupă. Teama sună cunoscut - în definitiv, e aceeași neliniște gotică a înlocuirii omului de către mașină, născută în epoca industrializării de acum mai bine de 200 de ani. La fel ca și atunci, spaima se va dovedi a fi justificată, căci așa cum liniile automate de producție și de asamblare au înlocuit miile de navetiști ai fabricilor, așa se va întâmpla și cu cei care produc „content” online sau offline, multiplicat tot după aceeași rețetă grafică și conceptuală previzibilă și monotonă. Iar pentru a argumenta cele susținute mai sus, vă voi spune ce face Inteligența Artificială, nu numai în mod gratuit, ci și aproape instantaneu: generează imagini (și foarte curând videoclipuri) pornind fie de la un simplu text introdus de solicitant, dar și variațiuni complexe ale unei imagini sursă, minim schițate, iar rezultatul este, în mod absolut spectaculos, cel puțin la fel de bun ca strădaniile facturate generos de către cei din industriile creative. De la fotografii realiste, la lucrări grafice sau picturale cu compoziții bine susținute și de cele mai multe ori surprinzătoare și neconformiste, IA-ul este mult mai bine pregătit pentru sarcina care i se dă decât majoritatea celor care lucrează la o agenție tipică de publicitate sau în servicii care sunt, într-un fel, asimilate domeniului creativ artistic. Totul însă cu o singură condiție: ca textul pe care îl introduci să fie pe măsura așteptărilor tale, căci dacă în acest joben dadaist infinit combinatoriu care este IA-ul bagi gunoi, atunci nu te poți aștepta ca rezultatul să fie ambrozie și smirnă. Iar aici

apare, de fapt, marea ruptură dintre teorie și practică, prin dezechilibrul enorm între posibilitățile tehnologiei și cele ale imaginației umane actuale.

Miile de imagini pe care le-am văzut în ultimele luni generate de IA în programele *text-to-image* ca Dall-e, Midjourney sau mai proaspătul Stable Diffusion mi-au arătat o enormă lipsă de imaginație a utilizatorilor. Într-o primă etapă s-au îmbogățit operele artiștilor consacrați, de la Bosch la Dali, cu mii de OZN-uri invadând orașe incerte, redate aproximativ la fel, cu texturi și forme care identifica cu exactitate originea imaginii în sfera IA. În a doua etapă, au început să prolifereze arhitecturi gaudiene, unele rămase la nivelul de propuneri de fațade, altele alunecând în amenajări dulcege de florărese scăpate în borcanul cu jeleu de trandafiri. Simultan au apărut și fotografiile „artistice”, cu chipuri hiper-expresioniste brăzdate de riduri improbabile, cu anatomii deformate și topite una în cealaltă, alături de siluete vagi privind în zări romantico-gotice - science-fiction, folosite majoritar ca fundal pentru citate cvasi-exacte din Dalai Lama sau poate chiar pentru propriile gânduri lirice ale unor suflete gingașe din mediul on-line. Ultima categorie este cea a artiștilor care experimentează pornind de la propriile opere, iar aici rezultatul este într-adevăr demn de urmărit mai departe. Doar în această perspectivă IA-ul este utilizat conform naturii lui, adică aceea de instrument și nu de substitut al creației sau al creatorului. Cu siguranță, așa cum am scris mai sus, munca lipsită și de cel din urmă dram de imaginație și de originalitate, prestată de majoritatea funcționarilor din industriile creative, va fi înlocuită de algoritmi, căci rezultatele vor fi identice, iar costurile aproape inexistente. Tot ce poate fi automatizat și astfel optimizat va fi întocmai adaptat la noile tehnologii, iar asta cât mai rapid posibil, conform logicii unei piețe libere. În rest, drama copywriterilor și a semenilor lor va rămâne complet ignorată de restul lumii, cea care merge cu 30 de km/h, în trenuri insalubre, cu sacoșe încă pline de conserve și ciorbe la borcan, printre care se strecoară constant navetiștii plini de păreri politice exprimate sec și definitiv. Arta digitală generată de IA va rămâne într-un mediu hiper exclusivist, va umple probabil timp de două sezoane ecranele bienalelor de artă din lume până când va deveni un produs expirat și va fi sau nu va mai fi gustată de un public oricum instabil și interesat doar circumstanțial, în funcție de echilibrul pe care artiștii îl vor găsi între propria imaginație și propaganda ideologică nelipsită de la astfel de evenimente. Poate pentru o scurtă perioadă, cât va fi încă proaspătă, va genera ceva agitație și pe piețele internaționale de artă, așa cum au făcut-o și NFT-urile, despre care acum se mai vorbește doar în lipsă acută de alte subiecte. În rest, lumea va avea nevoie în continuare de lucruri concrete, de tablouri sau de sculptură, manualitatea și meșteșugul vor continua să fie căutate și apreciate, ba chiar din ce în ce mai mult, așa cum ne arată de exemplu, la ultimele sale ediții, Bienala de la Veneția. Simultan, artiștii care lucrează la construcția realităților virtuale vor popula Metaversul, pe de o parte cu creații originale, care la rândul lor vor constitui un sector al pieței de artă, iar, pe de alta, cu design-uri utilitare, cele pe care le știm din propria lume, dar o vor face mult mai rapid, acționând ca șefii de șantier responsabili pentru o echipă de IA-uri care lucrează aproape cu viteza luminii.

Așa cum am menționat mai devreme, IA-ul nu este decât un instrument al creației, profund dependent de imaginația utilizatorului. Din păcate, cei care au acces și lucrează cu această tehnologie fac parte dintr-o civilizație obosită, istovită de o reală putere creatoare. Nu poate exista un dialog fructuos între om și IA în urma căruia să se nască, dacă nu o capodoperă, măcar o imagine decentă, dacă primul nu are nimic în cap aprioric. Nimicul generează nimic, indiferent cât de avansată este tehnica și cât de sofisticate procedurile. În mod ironic, ne aflăm, în sfârșit, în fața geniului din lampa lui Aladdin și singura dorință pe care o putem formula nu depășește anvergura unei shaworme cu de toate, dar bine garnisite cu ideologii de stânga.

Imagine: Unsplash